

บทที่ ๑

1

บทนำ

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของโครงการและการจัดทำรายงาน

1.1.1 ความเป็นมาของโครงการ

บริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) มีความจำเป็นต้องสำรวจจัดหาแหล่งวัตถุดิบในการผลิตปูนซีเมนต์ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการปูนซีเมนต์ที่สูงขึ้น เพื่งพื่อต่อความต้องการในการผลิต และการจำหน่ายปูนซีเมนต์ อันเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ อีกทั้งรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ อีกด้วย บริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ได้รับประทานบัตรโครงการทำเหมืองแร่ใยหิน โดยวิธีเหมืองหาบ ประทานบัตรที่ 16841/15425 และได้ยื่นคำขอต่ออายุประทานบัตร เป็นคำขอต่ออายุประทานบัตรที่ 7/2550 และปัจจุบันคำขอประทานบัตรดังกล่าว ได้รับอนุญาตเรียบร้อยแล้ว ตามหนังสือเลขที่ ออก 0514/876 เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2556 ดังเอกสารแนบที่ 1.1 และจะสิ้นอายุประทานบัตรในวันที่ 12 พฤศจิกายน 2568 ซึ่งจากการสำรวจทางธรณีวิทยาในพื้นที่คำขอประทานบัตรและบริเวณใกล้เคียง อยู่ในแอ่งเจ้าพระยาทางตะวันออกโดยหินตะกอนยุคเพอร์เมียน ซึ่งประกอบด้วยหินปูนเป็นหลัก โดยพบว่าหินโผล่ปรากฏตามเนินลอนลาดบางบริเวณพื้นที่ข้างเคียงมีการแทรกผ่านของหินอัคนี ในท้องที่ตำบลทุ่งทอง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ นับเป็นแหล่งแร่ที่มีคุณภาพดีเหมาะต่อการนำมาทำส่วนผสมผลิตเป็นปูนซีเมนต์ได้เป็นอย่างดี การดำเนินโครงการดังกล่าวจึงเป็นการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า

1.1.2 ความเป็นมาของการจัดทำรายงาน

ในการดำเนินโครงการทำเหมืองแร่ใยหิน ของบริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ต้องมีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยบริษัทฯ ได้รับความเห็นชอบในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการเหมืองแร่ใยหิน จากสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครสวรรค์ ดังหนังสือที่ นว 0028(2)/13 เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2554 และจากกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ดังหนังสือที่ ออก 0507/9032 เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2553 ดังเอกสารแนบที่ 1.2 โดยบริษัทฯ ได้ดำเนินการปฏิบัติตามมาตรการป้องกัน และแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม และมาตรการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตามที่เสนอไว้ในรายงานฯ ทั้งนี้ บริษัทฯ ต้องจัดทำรายงานการปฏิบัติตามมาตรการฯ เพื่อเสนอต่อหน่วยงานที่อนุญาต และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปีละ 2 ครั้ง โดยบริษัทฯ ได้นำเสนอรายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการฯ ครึ่งล่าสุด ระหว่างเดือนมกราคม-มิถุนายน 2566 เมื่อวันที่ 26, 27 กรกฎาคม 2566 ดังเอกสารแนบที่ 1.3 บริษัทฯ ได้มอบหมายให้ Industrial Service and Lab บริษัท เอส ซี ไอ อีโค เซอร์วิสเชส จำกัด ซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นห้องปฏิบัติการวิเคราะห์เอกชน เลขที่ ว-169 จากกรมโรงงานอุตสาหกรรม และได้รับการรับรองระบบ ISO/IEC 17025 : 2017 จากสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ดังเอกสารแนบที่ 1.4 เป็นผู้รวบรวมข้อมูลและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการฯ ระหว่างเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม 2566 เพื่อนำเสนอต่อหน่วยงานที่อนุญาต และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รับทราบผลการดำเนินการติดตามตรวจสอบและพิจารณาให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม อีกทั้งดำเนินการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติให้มีความถูกต้องเหมาะสมและก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดต่อไป

1.2 รายละเอียดโครงการ

1.2.1 ที่ตั้งโครงการ

แหล่งแร่ใยหินในพื้นที่คำขอต่ออายุประทานบัตรที่ 7/2550 (ประทานบัตรที่ 16841/15425) เนื้อที่ 277-3-59 ไร่ ของบริษัทฯ ตั้งอยู่บริเวณหมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งทอง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ปรากฏอยู่ในแผนที่ภูมิประเทศ มาตราส่วน 1:50,000 ของกรมแผนที่ทหาร ลำดับชุด L7017 ระวาง 5140 IV (อำเภอหนองบัว) อยู่ระหว่างเส้นกริดตั้งที่ 685-687 ตะวันออก และเส้นกริดนอนที่ 1765-1767 เหนือ โดยมีอาณาเขตติดต่อโดยรอบ ดังนี้

ทิศเหนือ	จรด	พื้นที่ประทานบัตรแร่ใยหิน หมายเลขหลักหมายเขตเหมืองแร่ที่ 8515
ทิศใต้	จรด	พื้นที่ประทานบัตรแร่ใยหิน หมายเลขหลักหมายเขตเหมืองแร่ที่ 698
ทิศตะวันออก	จรด	พื้นที่ประทานบัตรแร่ใยหิน หมายเลขหลักหมายเขตเหมืองแร่ที่ 16845
ทิศตะวันตก	จรด	พื้นที่ประทานบัตรแร่ใยหิน หมายเลขหลักหมายเขตเหมืองแร่ที่ 16846 และ 698

1.2.2 ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศบริเวณพื้นที่โครงการฯ โดยทั่วไป เป็นที่ราบสลับกับเนินลอนลาด ซึ่งมีความลาดเทต่ำ มีระดับความสูงพื้นที่ 110-115 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นพื้นที่ราบ ส่วนใหญ่ปกคลุมด้วยป่าละเมาะ มีต้นไม้ยืนต้นขึ้นอยู่เพียงเล็กน้อย ไม่มีทางน้ำและเส้นทางผ่าน ในเขตประทานบัตร

1.2.3 การคมนาคม

การคมนาคมจากกรุงเทพฯ โดยขั้วรถยนต์ไปตามทางหลวงหมายเลข 1 (กรุงเทพฯ-สระบุรี-ลพบุรี-โคกสำโรง) ประมาณ 235 กิโลเมตร จากนั้นเลี้ยวขวาไปตามทางหลวงหมายเลข 11 อีกประมาณ 120 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวขวาที่บริเวณสี่แยกวังจั่ว ไปตามทางหลวงหมายเลข 1069 ประมาณ 12 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวขวาไปตามทางดินลูกรังอีกประมาณ 3 กิโลเมตร จะถึงวัดบ้านไทรงาม ให้เลี้ยวขวาประมาณ 500 เมตร จะถึงพื้นที่โครงการ รวมระยะทางจากกรุงเทพฯ ประมาณ 370 กิโลเมตร

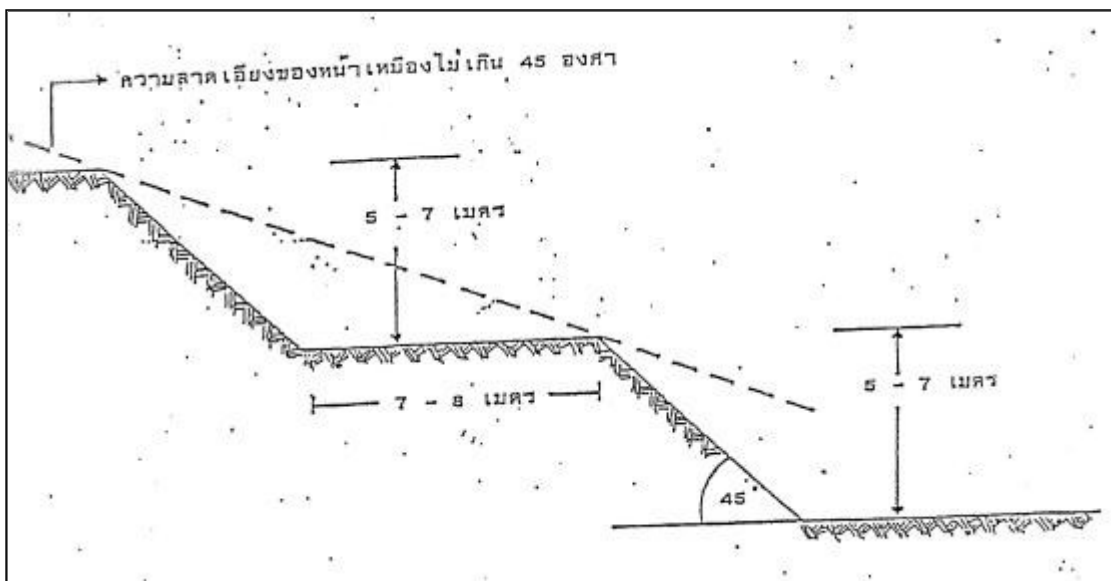
1.3 วิธีการทำเหมือง

1.3.1 การทำเหมืองแร่ยิปซัม

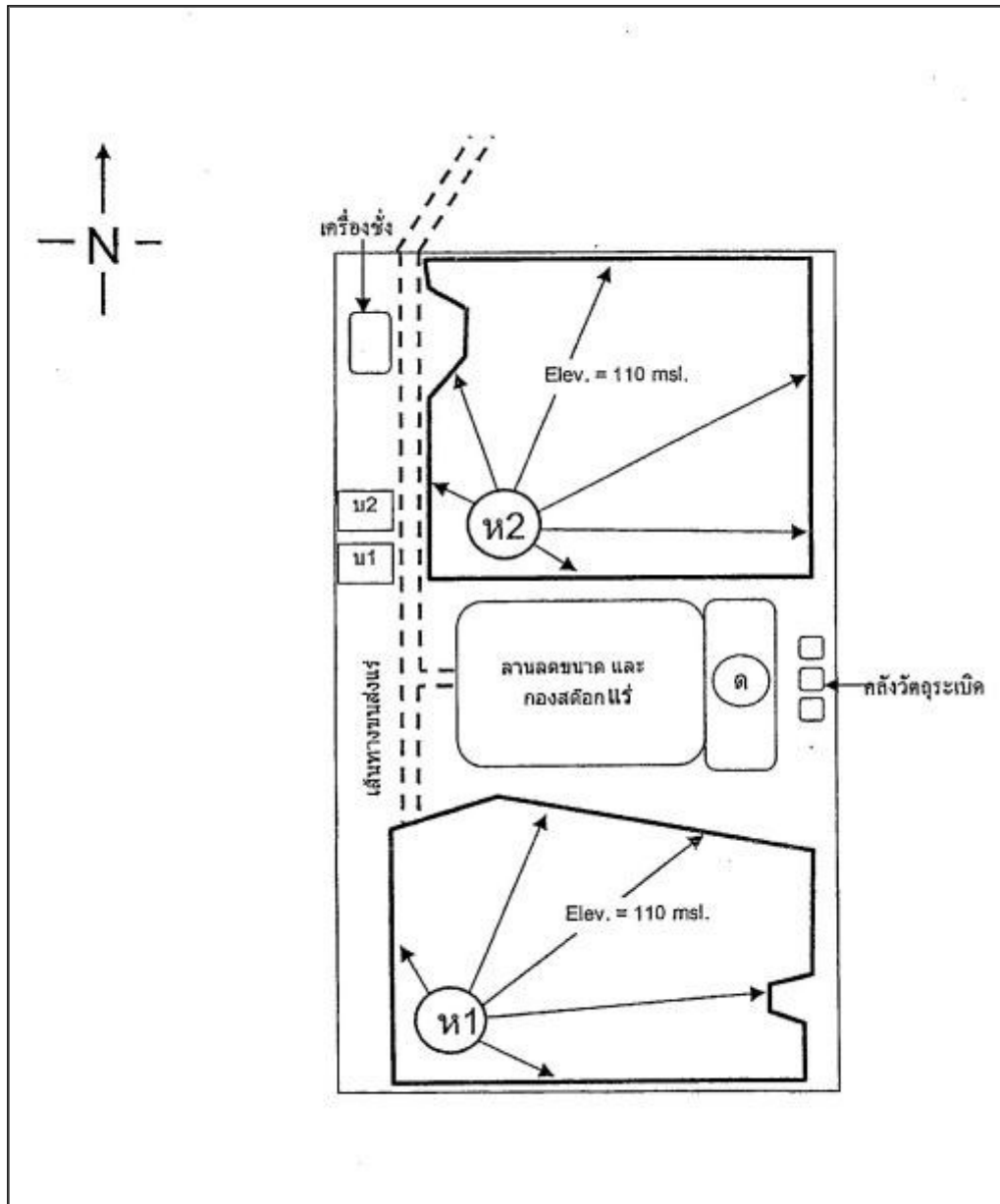
1) การทำเหมืองแร่ยิปซัม โดยวิธีเหมืองหาบ จะเปิดดำเนินการเริ่มต้นเปิดหน้าเหมืองที่บริเวณอักษร “ห” แล้วเดินหน้าเหมืองไปตามทิศทางแนวลูกศรชี้ “→” จนสิ้นสุดพื้นที่การทำเหมือง ซึ่งแสดงแนวเขตการทำเหมืองของปากบ่อเหมือง ลักษณะหน้าเหมืองเป็นแบบขั้นบันได ดังภาพที่ 1.1

2) ในขั้นต้นเป็นการเตรียมพื้นที่ก่อนการผลิตแร่ จะใช้รถบลูโดเซอร์ไถคันดินทำถนนภายในเหมือง การเตรียมปรับพื้นที่บริเวณลานเก็บกองเปลือกดินและเศษหิน บ่อดักตะกอนดิน ตลอดจนการจัดทำคันดินเพื่อปลูกไม้โตเร็ว หลังจากนั้นจึงเปิดเปลือกดินจนถึงชั้นแร่เพื่อเตรียมการผลิต

3) ขั้นตอนการผลิตแร่จะใช้เครื่องเจาะตันทะขาบ ขนาดดอกเจาะ 3.0 นิ้ว แล้วระเบิดด้วยแอมโฟ แร่ ก่อนหลังจากการระเบิดที่มีขนาดโตกว่า 1 ลูกบาศก์เมตร ใช้วิธีการทุบกระแทกด้วย Hydraulic Breaker เพื่อลดขนาดให้ได้ตามความต้องการ เพื่อให้สามารถป้อนเข้าปากโมได้ จากนั้นจะใช้รถดักเอาแร่ใส่รถบรรทุกเทท้าย ขนส่งแร่ไปยังโรงงานปูนซิเมนต์ หรือโรงงานผลิตยิปซัมบอร์ต สำหรับเศษหินแร่บริเวณเปลือกดินชั้นบนจะนำไปเก็บยังลานเก็บกองเปลือกดินและเศษหิน ที่บริเวณอักษร “ด” สำหรับแร่ที่ผลิตได้จะดักผสมควบคุมคุณภาพในบริเวณหน้าเหมืองก่อนส่งไปโรงงานที่จังหวัดสระบุรี รายละเอียดแผนการทำเหมืองแร่ยิปซัมโดยวิธีเหมืองหาบ ดังภาพที่ 1.2

ภาพที่ 1.1 การทำเหมืองแบบขั้นบันได

ภาพที่ 1.2 แผนการทำเหมืองแร่ยิปซัมโดยวิธีเหมืองหาบ

1.3.2 แผนการทำเหมืองและทิ้งมูลดินทราย

ในการดำเนินโครงการทำเหมืองแร่ยิปซัมจะมีเศษดินทรายจากการขุดเปลือกดินหนาเฉลี่ย 0.48 ลูกบาศก์เมตร/ตันแร่ ซึ่งได้จัดให้มีลานเก็บกองเปลือกดินและเศษหิน ส่วนหนึ่งจะทยอยถมกลับไปยังหน้าเหมืองเก่าที่ผ่านการทำเหมืองจนถึงขอบเขตบ่อเหมือง แผนการทำเหมืองและทิ้งมูลดินทราย ดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 แผนการทำเหมืองและทิ้งมูลดินทราย

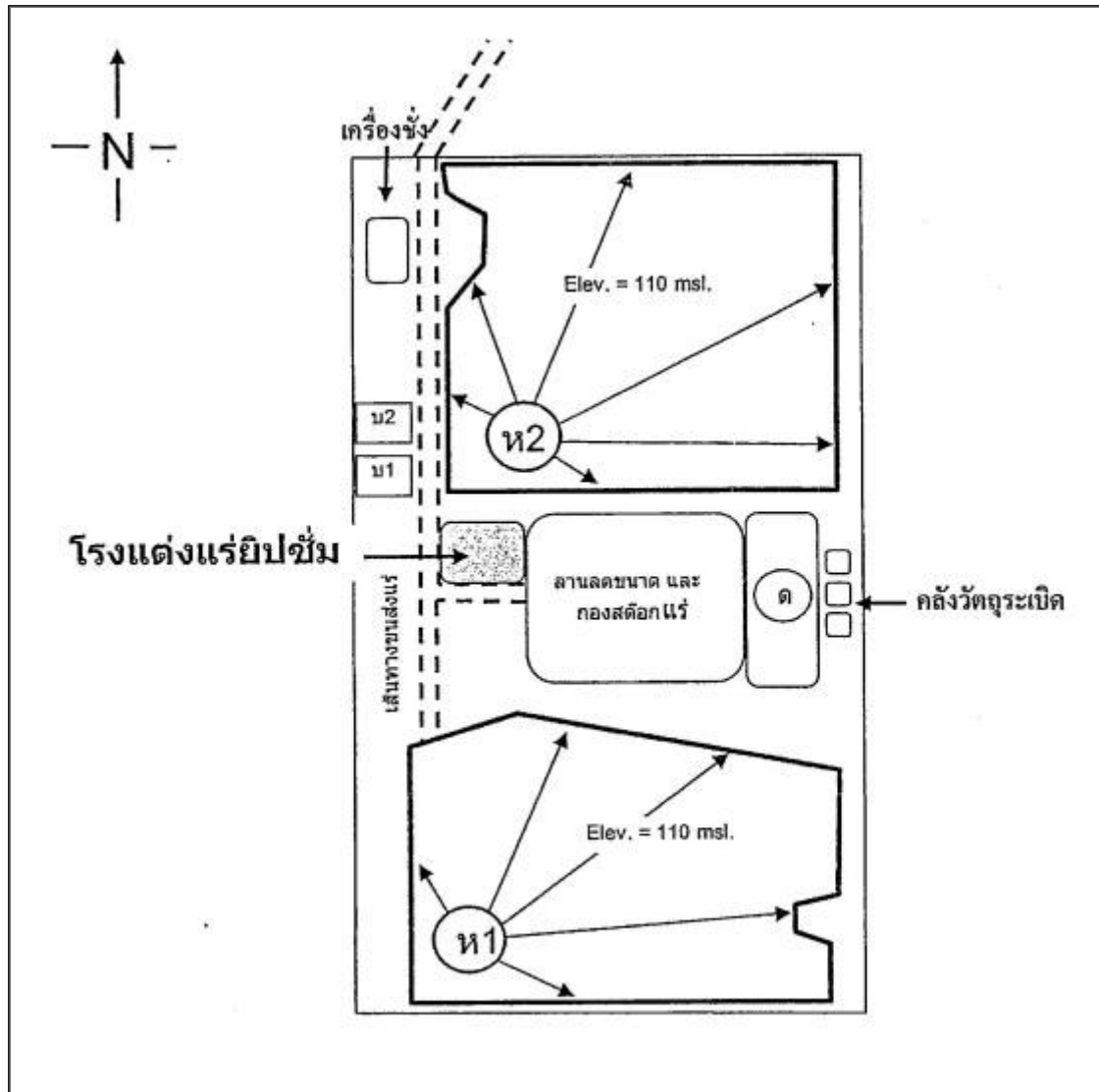
ปีที่	เอกสาร หมายเลข	ปริมาณแร่ที่ขุด (ล้านตัน)	หน้า เหมือง	ประทานบัตรที่	ปริมาณเปลือกดิน (ล้าน ลบ.ม.)	กองไว้ที่กองดิน (ล้าน ลบ.ม.)	ถมกลับ (ล้าน ลบ.ม.)	บริเวณ
0-5	9	1.03	ท1	16841/15425	0.70	0.70	-	บ่อเหมืองลำดับที่ 1
5-10	10	1.03	ท1	16841/15425	0.60	-	0.6	บ่อเหมืองลำดับที่ 2
10-15	11	1.24	ท2	16841/15425	0.60	-	0.6	บ่อเหมืองลำดับที่ 3
15-20	12	1.44	ท2	16841/15425	0.60	-	0.6	บ่อเหมืองลำดับที่ 4
20-25	13	1.67	ท2	16841/15425	0.60	-	0.6	บ่อเหมืองลำดับที่ 5
รวม		6.41	-	-	3.10	0.70	2.4	-

1.4 การแต่งแร่

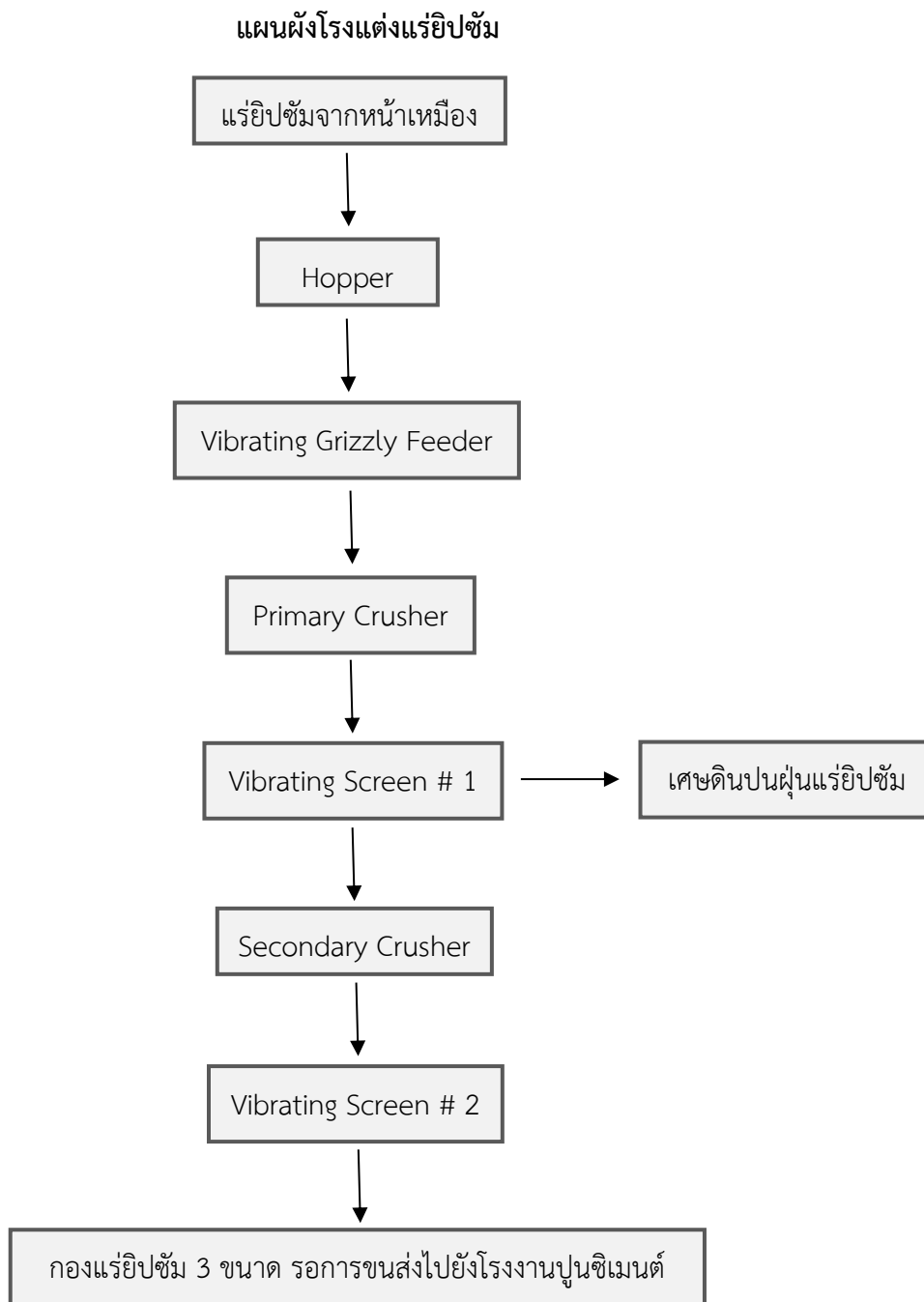
แร่ยิปซัมที่ได้จากการระเบิดบริเวณหน้าเหมืองนั้น หากมีขนาดใหญ่เกินไปจะทำการกระแทกโดยใช้ Hydraulic Breaker เพื่อลดขนาดให้ได้ตามความต้องการ เพื่อให้สามารถป้อนปากโม่ได้ เมื่อลดขนาดได้ตามความต้องการแล้ว จึงทำการขนส่งไปยังโรงโม่ซึ่งอยู่ในเขตประทานบัตร ซึ่งมี Primary Crusher ชนิด Jaw Crusher ขนาด “42x30” จำนวน 1 ชุด ซึ่งมีกำลังการผลิตประมาณ 180 เมตริกตัน/ชั่วโมง โดยการแต่งแร่มีรายละเอียดดังนี้

1.4.1 กรรมวิธีในการแต่งแร่

การแต่งแร่ตามแผนผังโครงการทำเหมืองนี้จะเริ่มจากการนำแร่ที่มีขนาดเหมาะสมจากหน้าเหมืองขนส่งมายังโรงโม่แร่ โดยการลำเลียงด้วยรถบรรทุกเทแร่ลงยังรับแร่ (Hopper) จากยังรับแร่จะผ่านไปถึง ถาดป้อนแร่ (Feeder) เพื่อป้อนแร่สู่เครื่องบดแร่ขั้นแรก (Primary Crusher) ชนิด Jaw Crusher ขนาด “42x30” จำนวน 1 ชุด แร่ที่บดขั้นแรกแล้วจะถูกลำเลียงโดยสายพานลำเลียงไปยังตะแกรงคัดขนาด (Vibrating Screen) เพื่อคัดแยกเศษดินขนาดเล็กออกจากกระบวนการบดย่อย โดยเศษดินบนฝุ่นแร่ยิปซัมจะถูกลำเลียงโดยสายพานลำเลียงไปกองไว้เพื่อรอการขนส่งไปยังโรงงานผลิตปูนซีเมนต์ต่อไป ส่วนแร่ที่คัดตะแกรงจะถูกลำเลียงโดยสายพานลำเลียงไปยังเครื่องบดย่อยลำดับที่สอง (Secondary Crusher) ชนิด Jaw Crusher ขนาด “52x12” แล้วผ่านไปยังตะแกรงคัดขนาดเพื่อทำการคัดขนาดแร่ยิปซัมออกเป็น 3 ขนาด แล้วจึงลำเลียงโดยสายพานลำเลียงไปกองไว้รอการขนส่งให้โรงงานผลิตปูนซีเมนต์ต่อไป รายละเอียดแสดงตำแหน่งที่ตั้งโรงแต่งแร่ยิปซัม ดังภาพที่ 1.3

ภาพที่ 1.3 แผนผังแสดงตำแหน่งที่ตั้งโรงแต่งแร่ใยหิน

1.4.2 การจัดการแร่

สำหรับแร่จากหน้าเหมืองที่ขนส่งมาแต่งแร่แล้วนั้นจะมีการจัดการโดยมีการเตรียมพื้นที่กองเก็บแร่แต่ละขนาดแยกออกจากกัน ซึ่งมีพื้นที่เพียงพอสำหรับการกองเก็บแร่ตลอดอายุโครงการและจัดทำเส้นทางสัญจรของรถบรรทุกที่จะมาขนส่งแร่ไปยังโรงงานผลิตปูนซีเมนต์ให้เป็นระบบที่ดีมีการปรับปรุงดูแลเส้นทางขนส่งและพื้นที่ใช้ประโยชน์ต่างๆ บริเวณลานกองแร่ให้มีสภาพที่เรียบร้อยอยู่เสมอ

1.4.3 การจัดการของเสียจากการแต่งแร่

สำหรับการแต่งแร่ตามแผนผังโครงการทำเหมืองฉบับนี้เป็นการบดและคัดขนาดโดยกระบวนการแบบแห้ง ดังนั้นจึงไม่มีของเสียในลักษณะน้ำขุ่นข้นที่เกิดจากการแต่งแร่ โดยของเสียที่เกิดจากการแต่งแร่จะมีเพียงฝุ่นละออง ซึ่งเกิดจากการบดย่อยและคัดขนาดเท่านั้น โดยการจัดการลดผลกระทบด้านฝุ่นละอองจะมีมาตรการดังนี้

- 1) ติดตั้งระบบสเปรย์น้ำตามจุดต่างๆที่ก่อให้เกิดฝุ่นละอองและเปิดใช้งานตลอดเวลาทำการ
- 2) ทำความสะอาดฝุ่นที่สะสมตามเครื่องจักรและบริเวณโรงแต่งแร่อยู่เสมอ
- 3) จัดให้คนงานทุกคนที่ทำงานบริเวณโรงแต่งแร่สวมอุปกรณ์ป้องกันฝุ่นตลอดเวลาทำงาน
- 4) ปลุกต้นไม้บริเวณโดยรอบโรงแต่งแร่เพื่อปิดบังทัศนียภาพบริเวณโรงแต่งแร่ ตลอดจนป้องกันฝุ่นไม่ให้เล็ดลอดสู่ภายนอก นอกจากนี้ยังเป็นการปรับปรุงสภาพแวดล้อมบริเวณโรงแต่งแร่ให้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

1.5 วิธีการรักษาหน้าเหมืองให้เกิดความปลอดภัย

การเปิดหน้าเหมืองจะเป็นลักษณะขั้นบันได โดยให้แต่ละขั้นบันไดสูงประมาณไม่เกิน 10 เมตร และมีความกว้างไม่น้อยกว่าความสูงของแต่ละขั้นบันได ทั้งนี้ความลาดเอียงรวมโดยเฉลี่ยไม่เกิน 45 องศา ตลอดจนหลีกเลี่ยงการเดินหน้าเหมืองที่มีชั้นหินเอียงเข้าหาหน้างาน เพื่อป้องกันมิให้เกิดการพังถล่มหรือการร่วงหล่นของดินและเศษหินของบริเวณหน้าเหมือง ทั้งเพื่อให้การทำเหมืองอยู่ในสภาพที่ปลอดภัยอยู่เสมอ